

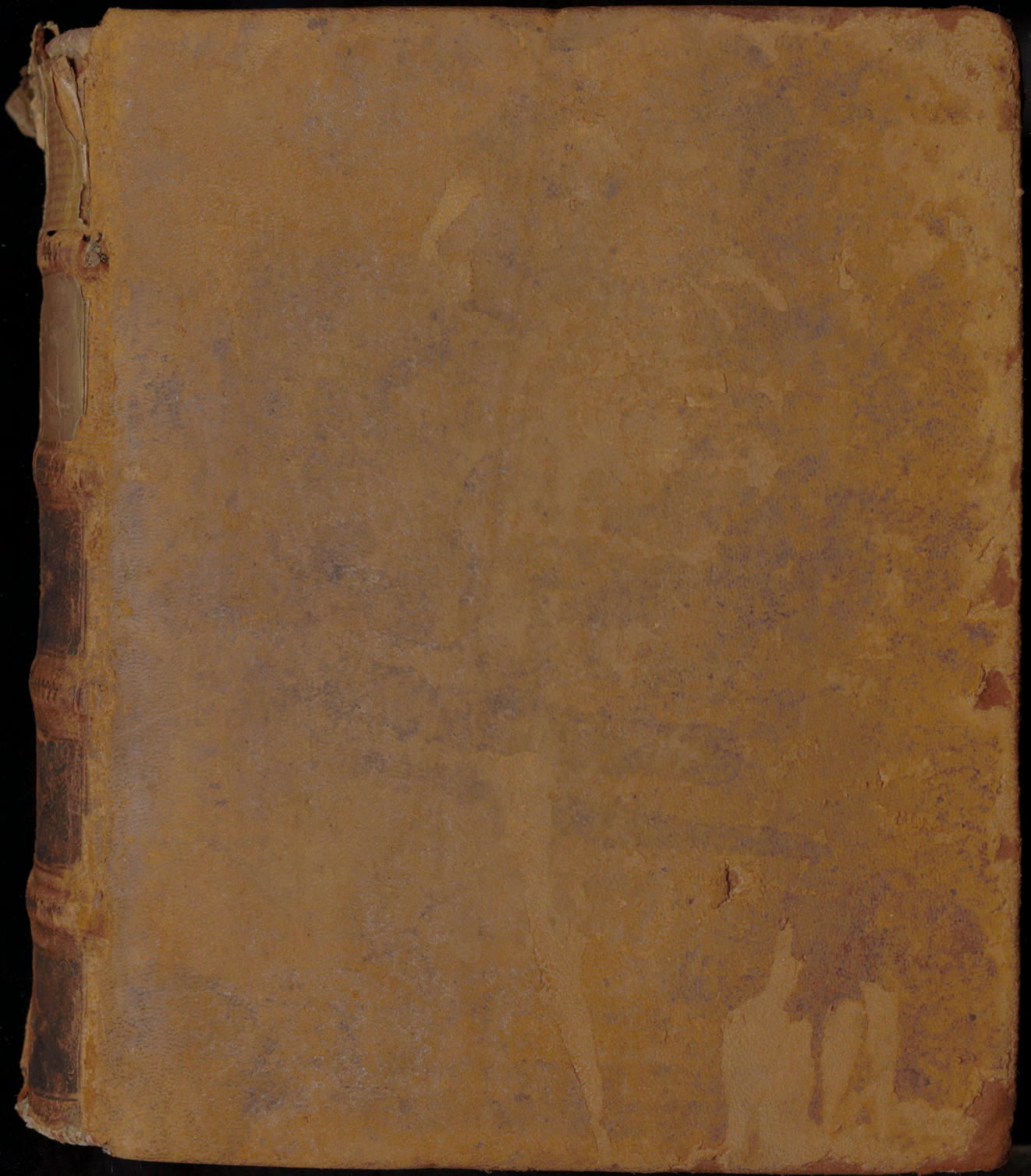
Disputatio Theologica De Adventu Domini : De quo agitur 2. Petr. III. Vers. 3. & seqq.

Basileæ: Typis Jacobi Bertschii, [1701?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn87024521X>

Druck Freier Zugang

54.

Fa - 1092 (54.)

2.

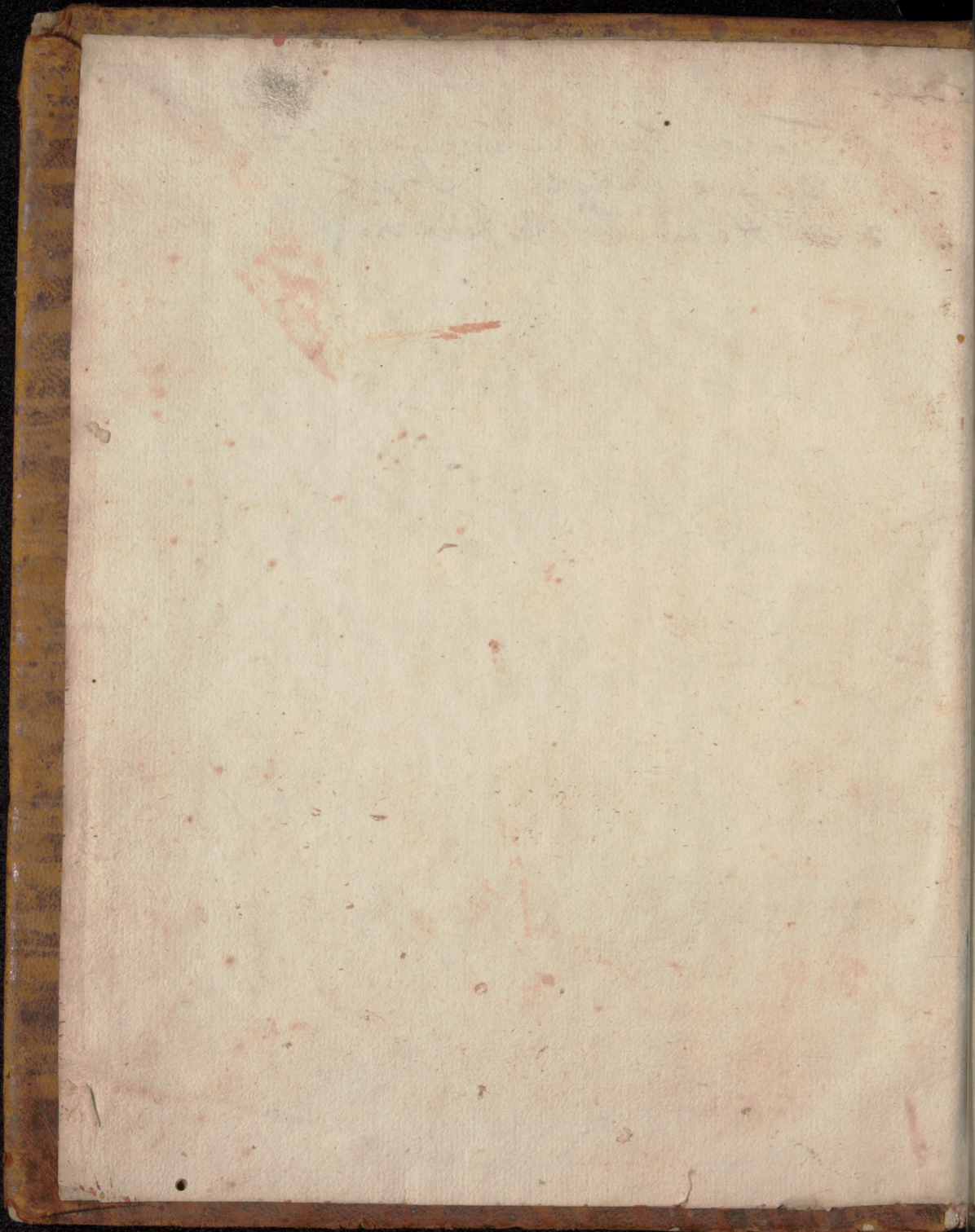
37.

38.

6.

16.

1. Tractatus Theolog. de Cræstinae D. Holzfur.
2. De Jure Sabbathi. Stryck.
3. De Herba Borith. Jerem. v.
- 4.

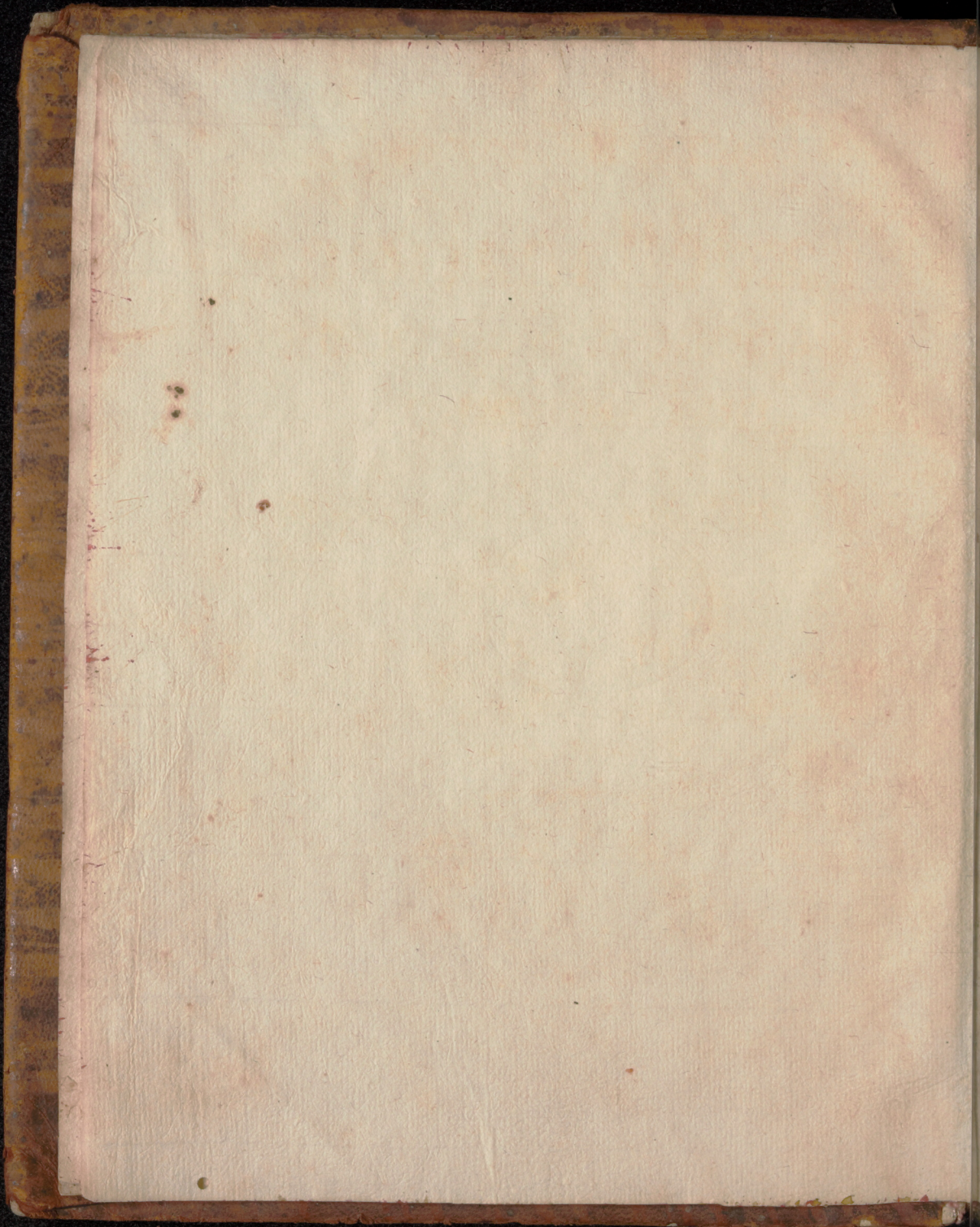
2.

37.

3.

6.

16.

DISPUTATIO THEOLOGICA

DE

ADVENTU
DOMINI,

De quo agitur 2. Petr. III. Vers. 3. & seqq.

Quam

Afsistente Gratia Divina

Sub PRÆSIDIO

Viri Venerandi & Excellentissimi

DOMINI

SAMUELIS WERENFELSII,

S. Theol. Doctoris, & Controv. Profess.

Celeberrimi,

AD DIEM 17. JUNII A. S. M. D. CCI.

IN AUDITORIO SUPERIORIS COLLEGII

Placido Eruditorum Examini

subjicit

M. DANIEL SCHÖNAUERUS,

Basiliensis S. Theolog. Studios.

A. & R.

BASILEÆ, Typis JACOBI BERTSCHII,

um Consuetudo Specimen publicum studiorum à me exigeret, diu fluctuanti animo, quodnam thema eligerem, tandem casus obtulit Locum, 2. Petr. 3. v. 3. & seqq. quem Viri Eruditi, imò tota ferè antiquitas magno consensu explicant de interitu mundi, vel quoad substantiam vel quoad qualitates. Animum hic subiit, paucis exponere rationes, quæ me post alios magni nominis viros impediunt, quominus recepta interpretationi subscribere possim, & quare eorum sententia mihi verisimilior & plausibilior videatur, qui locum interpretantur de abolitione Ecclesie & Reipublica Judaica, hancq; secuto statu Ecclesie Novi Testamenti. Caterum hoc confirmare possum, me à vulgata interpretatione alieniorem esse, non novitatis studio, quod aliàs nostræ atatis homines vehementer titillare solet, sed studio veritatis: tantumq; abest, ut sententiam meam cuiquam obtrudere velim, ut meliora docenti protinus sim cessurus: id quod in problematicis istiusmodi quæstionibus à quovis modesto veri inquisitore fieri oportet. Ut verò fundamenta interpretationis, quam vulgata preferendam existimo, cuilibet manifesta fiant, quatuor probare conabor. 1. Sententiam nostram cum scopo Petri convenire. 2. Verba & Phraseologias ab ipso usurpatas eam pati. 3. Eventum ei respondere. 4. Expositionem receptam multò majoribus incommodis & difficultatibus laborare quam nostram.

M. DANIEL SCHENKEL'S
Biblioth. d. Theol. Inst.
1784
DANIEL SCHENKEL'S
CAPVT

CAPVT I.

1. PRIMUM itaque quod attinet, neminem mihi contradic-
tum spero, Petrum, qui dicitur Apostolus τὸς Πέτρον
Gal. 2. 7. hanc Epistolam, perinde ut primam, scripsisse Judæis
exteris hinc inde in Ponto, Galatia & Cappadocia dispersis,
1. Pet. 1. 1. expressè enim dicit: hasce jam alteras vobis literas
scribo dilecti, &c. neque istud mihi quisquam, ni fallor, nega-
bit; Petri in hac Epistola scopum fuisse generalem, fideles con-
tra cavillationes, quibus increduli eos erant vexaturi, præ-
munire, nam hoc totus contextus clarissimè docet, versu 1. di-
cit, se has literas ad eos scribere, ut eos submoneat; & in se-
quentibus exponit, de quo eos commonere velit: nempe, ut
meminerint verborum à Prophetis & Apostolis prædictorum,
de irrisoribus ultimis temporibus exorituris, prædictiones de
Domini adventu risuris; ab horum itaque infidelitate & lu-
dibrio ut sibi caverent, & in semel recepta fide constanter per-
severarent.

2. Quæritur igitur 1. quinam fuerint isti irrisores, & 2.
quænam verisimiliter eorum fuerint cavillationes? ad pri-
mum respondemus, per irrisores vix alios intelligi posse, quam
Judæos incredulos, hisce enim non gentibus conveniunt ver-
ba ψ. 3. Gentes enim de promissione adventus Messiaë non
quicquam noverant, neque ad Patres suos provocare solebant,
uti Judæi, quorum in ore Patres ferè semper fuerunt. Secun-
dò, intelligi Judæos, non qui futuri essent in fine mundi,
sed Reip. Judaicæ, seu temporibus Petri & paulò post.
Hi enim adhuc cum aliquâ veritatis specie dicere poterant, à
quo patres obdormierunt, omnia manent in pristino suo statu,
non verò hodierni aut circa mundi finem victuri. Quis enim
nunc non rideret vanitatem & falsitatem Judæorum Irri-
sorum id dicentium? Cum tanta mutatio Judæis contigerit:
postquam impleta vaticinia Hof. III. 4. Dan. IX. 26. 27. post-
quam Sancta Urbs destructa, templum dirutum, sceptrum ab-
latum, ipsiq; miseri hinc inde vagantes aliis populis ludibrio
sunt

A

sunt

5

sunt: quomodo ergò dicere possent, ex quo Patres obdormierunt, πάντες ἕτοιμα διαμνησθε?

3. Ad secundum respondemus, Irrisorum cavillationes fuisse; vanam esse Domini Jesu Christi pollicitationem, ex eo, quod, à quo Patres obdormiverunt, omnia permaneant in suo pristino statu ab initio creationis v.3. ideoq; frustra adventum ejus expectari. Cum autem non unius Christi adventus in Sacra S. mentio fiat, adventus nempe in carnem, adventus ad particulare judicium Judæorum, adventus ad judicium universale in fine mundi. Videbimus, de quo adventu hic agatur, & ad quodnam tempus Irrisorum cavillationes sint referendæ, quod si primum intelligere velimus, locus nec nostro nec communi Doctorum sensu erit explicandus; si secundum, obtinebimus; quod volumus; si tertium, communis loci explicatio præferenda erit: probare itaque conabimur, de adventu secundo omnia verisimiliter exponi debere.

4. Primum adventum neminem intellecturum puto, si Apostoli responsonem spectet, non tardare Deum promissionem suam; diem illum venturum ꝑ. 10. quod si ergò primum quis intelligere vellet, statuere deberet, non credidisse Petrum, jam venisse Christum in carnem. Nec de ultimo adventu locus necessariò exponitur, cum non tantum verba & Phrasæologiæ patiantur eum de secundo exponi, uti mox dicemus, sed & res ipsa ita ferat, imò aliquatenus requirat. Constat primò, Christum, Prophetas & Apostolos tam de secundo adventu ad judicium particulare Judæorum, in quo urbem eorum & templum excindere debebat, quam de ultimo ad judicium universale, vaticinatos fuisse. Deinde Judæos nihil magis affecisse, quam quod Christus ejusq; Apostoli templo eorum & Urbis Hierusalem excidium, totiq; aded genti exitium minati sunt, & quidem tali tempore, quo spe pleni Messie adventum & liberationem à potestate & jugo Romanorum expectabant. Hinc sine dubio multæ Christianis cum Judæis, imprimis Judæis qui religionem Christianam amplexi fuerant, cum Judæis incredulis erant contentiones de excidio Urbis & templi futuro vel non futuro: Judæis incredulis cavillationibus,

9.

tibus, vanissima esse, quæ de eo prædixerant Christus & Apostoli, & vel ex eo doctrinæ eorum falsitatem patescere, quod non tantum nondum contigerint, quæ prædixerant, sed nec ulla species appareat, quicquam eorum impletum iri. Quare necessarium duxit Apostolus, Neophytorum suorum animos, in fide nondum satis confirmatos, contra ejusmodi objectiones & cavillationes omni studio armare, imprimis cum Judæis hac objectione facillimè defectio à fide persuaderi potuerit, nunquam ferè everisionem gentis ejus urbisq; sanctæ destructionem credentibus, sed brevi potius Reipubl. suæ restitutionem sperantibus. Cujus autem magis, adhortari Judæos, officium fuit, quam Petri tanquam Ministri circumcisionis? & qui Epistolas suas ad Judæos conversos hinc inde dispersos scripsit, & quidem eo fine ut contra irrisorum cavillationes præmuniret. Quare non sine causa auguramur, Apostolum in hoc Cap. 3. officium suum præstitisse; Imprimis cum objectiones, quæ contra hanc expositionem formari possunt, tanti valoris non sint, ut contrarium evincere queant, omnia verba quoq; & Phrasæologiæ huic explicationi accommodari possint, quod jam videbimus.

CAP. II.

5. In hoc autem capite sequentes occurrunt Phrasæologiæ, quæ receptæ interpretationi favere, nostræ verò contrariari videntur; quod Apostolus Cælum, terram, elementa per ignem peritura dicat, novumque cælum oriturum & novam terram; quod loquatur, de ultimis temporibus, de adventu & die Domini: Hæc non nisi de ultimo Mundi fine & neūtiqum de urbis & templi Hierosolomytani deq; totius Reipubl. Judæicæ interitu, explicari posse plerique autumant.

6. Quid enim? ajunt, an cælum; terra, elementa igne perierunt, cum templum & urbs à Romanis comburerentur? an cælum & terra ab eo tempore novam induerunt faciem? an dici potest; hæc omnia facta esse die Domini, ultimisque temporibus? cum constet, Mundum adhuc subsistere, cælumque terramque nihil murata pristinam exhibere faciem; tot ferè se-

5.

cula ab Urbe destructa, ut & à tempore Reipubl. Judæorum præterfluxisse, quomodo ergò dici potest, excidium Urbis templiq; contigisse ultimis diebus? aut an dies Domini alius vocari potest, quam dies ultimi iudicii? sed suspende lector, si placet iudicium tuum, & ad sequentem interpretationem bene attende, fateberis, nisi vehementer fallor, verba hæc & modos loquedi nostræ interpretationi haud ita male quadrare.

7. Primò quidem illud observandum erit, Apostolum oppositionem facere inter cælum & terram tempore diluvii & sui temporis. Intelligit autem sine dubio per Mundum tempore diluvii existentem, non ipsam cœli terræq; substantiam, nam illo tempore non perierunt, sed homines, vel si mavis impii diluvio interiere; hinc me optimo jure concludere credo, cælum & terram *ψ*.7. non propriè de aspectabilis Mundi hujus substantia, sed impropriè quoq; & allegoricè sumi. Dum autem, Petrus de cœlo & terra, quæ tunc erant, deque mundo post diluvium de novo quasi à Deo producto, loquitur; verisimillimum mihi viderur, alium intelligere post diluvium hominum statum, alium & quidem meliorem cultum, quam antediluvianum: probabile est, inquam, Apostolum stylo hic loqui prophetico, quo Ecclesia cœlo comparatur, unde quandoq; abusive Ecclesiæ Babylonicæ vel Antichristianæ vid. Esaj. 13.13. coll. v.10. Esaj. 34.4. quem locum Piscator explicat de Ecclesia Antichristiana: per cælum verò Ecclesiam Judaicam, sæpius intelligi neminem negaturum credo si sequentia loca inspexerit, Es. 51.6. collato eum *ψ*.15. & 16. Hag. 2.7.22. Joel. 2.10. Marc. 13.24.25. imprimis Heb. 12. 26.27. habuit quippe Ecclesia Judaica, quæ eam cœlo reddebant similem. Habebant enim Judæi in Ecclesia sua tanquam in cœlo Deos, Pl. 82.6. Joh. 10.34. habebant cælum seu thronum Dei in sancto sanctorum, Angelos & Cherubinos super & circa arcam, altare quoque, Sacerdotes & sacrificia, quæ fuerunt typi Christi in cœlis. Sic quoq; solem lunam, stellas Joel. 2.10. Mat. 24.29. Habuit etiam, ob quæ terræ comparari potest, nempe V. T. seu promissionem possessionis terræ Canaan. Multivariis quoq; Judæi ceremoniis à Deo præscriptis alligati erant; ita ut Deus tanquam in terreno regno Dominium

9.

minium suum exercuerit; quapropter vocatur Messiae tempus..
 Matth. 22. 2. Hoc verò cœlum & hæc terra, Ecclesia nempe
 Judaica, igne perierunt, cum templum & urbs Hierusalem de-
 structa & combusta sunt. Sic quoque locum nostrum explicat Vir
 Præstant. Joh. Ovvenus in suis Theol. lib. 3. cap. 1. *Mundus iste, ait,*
fuerunt homines in Mundo degentes: eis per diluuium deletis, Mundus
alius, ad cultum Dei rite peragendum erigi debuit. Hujus autem mundi
fundamenta posuit Deus in familia Noachi, totam fabricam perfecit
Ecclesie Judaicae erectio atq; ornatus; atq; is mundus erat, quem
ilico igne dissolvendum prædixit B. Petrus, stylo nempe Prophetico. Ita le-
gimus apud Esaj. 51. 15. 16. quo tempore ideo Deus dividens mare & edu-
gens populum suum ex Egypto, verbum seu legem cum solenni cultus sui
præscriptione ei concedidit, in Ecclesiam eum sibi formans novum hunc
Mundum, cœlum illud & terram instituit & absolvit. Eo tempore quo
Petrus scripsit, Mundus hic, hoc est Ecclesia Judaica jam Apostolica in
exitium ignis festinavit; non aliter quam mundus ille vetus, in diluuium
se precipitavit, hæcenus ille.

8. Quod ad elementa attinet, quorum dissolutio per ignem
 in hoc cap. prædicatur, commodè intelligi posse, puto, cere-
 monias Judaicas, vix autem prima Mundi principia, si usum
 hujus vocis in S. S. spectetur; nam ceremoniæ Judaicæ Paulo
 expresse vocantur, *συναγωγικὰ* elementa ad Gal. 4. 3. Col. 2. 20.
 quo sensu loquitur etiam Paulus de Elemētis, i. e. de primis prin-
 cipiis & articulis fundamentalibus Religionis Christianæ, quæ
 Judæo, religionem Christianam amplecti cupienti, scitu omnium
 primò necessaria erant, Heb. 5. 2. 12. Elementa autem mundi sive
 statuta Judæorum ceremonialia dissoluta utique fuerunt
 per ignem, cum urbs Hierusalem & templum comburerentur;
 ab eo enim tempore nec sacrificare nec alios cultus externos
 exercere Judæi poterant, secundum Dei mandatum, ne extra
 templum Hierosolymitanum sacrificarent; erant autem sacrifi-
 cia potissima ceremoniarum Judaicarum pars.

9. Dicendum porò aliquid de tempore, quo irrisores isti
 venturi dicuntur. Creditur vulgo, hic per ultimos dies intel-
 ligi debere dies Mundi finem non longe præcedentes, Constat
 autem hæc verba non significare necessariò ultimum Mundi

5.

A 3

tem-

tempus : Sed sumi quandoque pro tempore mox futuro
2. Tim. 3. v. 1. Genes. 49. 1. dein pro temporibus N. Testa-
mentum præcedentibus Actor. 2. 17. pro temporibus Christi
regniq̄ue ejus initio Num. 24. v. 14. Esaj. 65. v. 17. & 66.
22. Respondent autem verba hæc sine dubio Hebraicis
אַחֲרֵית הַיָּמִים. quæ hoc sensu sæpius quoque sumuntur,
& à LXX. ἐν ἰσραήλ ἡμέραις traducuntur.

10. Quod verò Petrus loquatur, de Adventu & Die Domi-
ni, quæritur num non respiciat ad Adventum Christi &
Diem ultimum, quo venturus est ad judicandum Vivos &
Mortuos. Non ibimus inficias, ultimum Diem quandoque
id significare, sed negamus id fieri sæpissimè vel semper;
Scriptura enim Verbis hisce frequenter utitur cum agit de Ad-
ventu Domini ad judicium particulare Judæorum deq̄; Die ex-
cidii eorum: ut Joël. 2. 12. Ezech. 7. Mal. 4. 1, 5. est itaque
Dies ille, de quo Paulus dicit, Hebræis esse propinquum Heb.
10. 25, 37. & quis nescit, Adventum Domini non necessariò
de Adventu in carne intelligendum esse? Advenit enim Deus
quoque spiritualiter vel gratia sua & in pace, vel in judicio,
quando pœnas sumit de improbis; conferantur loca Marc. 13.
Matth. 24. v. 39. 44. 50. ubi de Adventu Filii Homini multa
dicuntur, quæ necessariò quoque de Adventu primo ad judi-
cium Judæorum intelligi debent.

11. Adjicienda quædam sunt, quid per novum cœlum no-
vamq̄ue terram accipiendum, nempe tempora N. T. Regnum
Christi & propagationem doctrinæ ejus; attendat saltem ali-
quis ad loca ista Es. 65. v. 13, 17, 25. Es. 66. 22. Hinc ira Ovis
sententiam suam exponit: Ecclesiæ statum, post Adventum
Christi Propheta in locis hisce depingit, nempe, quo tempo-
re Deus assumpturus esset ex gentilibus in Sacerdotes & Levi-
tas uti verba se habent Ps. 21. legantur porrò quæ Joël habet
cap. 2. v. 31, 32. & cap. 3. quomodo etiam Paulus argumenta-
tur ex loco Hag. 2. 7. Hebr. 12. v. 26, 27? Nam illud ἐπιπέ-
τασιν ἰσραὴλ νομῶν; quæ verò illa sint leg. v. 28. & videbis esse βα-
σιλείαν αἰώνιον Christi; Hæc sufficere arbitror ad probandum,
Phra-

Phraeologias; quibus Petrus utitur sententiæ nostræ non contrariari sed illi optimè accommodari posse. Monstranda nunc erit impletio Prophetiæ Petri; quomodo de Ecclesia Judaica de clementis & legibus istius mundi dici possit igne periisse, nam sic Petrus v. 7; 10, 12.

CAPVT III.

12. Omnia autem hæc impleta esse dicimus, cum à Romano exercitu Duce Tito Vespasiano Urbs capta, & templum desolatum combustumque esset vid. Joseph. Lib. VII. Cap. 9. & 10. ubi dicit: *Militem divino motum impetu non expectato cuiusdam edito, neque tantum facinus veritum, ex ardente materia raptum ignem in fenestram inseruisse auream.* Frustra autem Cæsar ignem extinguere conabatur, non furentes Milites eum audire, vel audientes obsequi voluerant; ita ut ipse Josephus hic fatum agnoverit, *quod ut animalibus ita operibus locisq; sit ineluctabile.* Experti sunt tunc Judæi, quæ Christus prædixerat, de templi destructione: pœnas tunc dedere suæ incredulitatis & obstinatiæ; magnam admodum tunc accepere cladem, cum vel interficerentur, vel captivi ducerentur, vel dispergerentur. Et quodnam manifestius desertionis Dei indicium fuit, quam templi combustio? Quid aliud inde concludere poterant, quam Deum cultum antea ab illis præstitum abominari? cum locum & instrumenta, quibus se aliàs ritè colli voluit, perderet: cessavit tunc Theocratia, quam Deus antea in hunc populum exercuerat: tum etiam elementa cœli exusta fuerunt, & in combustione templi summo cum stridore conflagrarunt; Altaria enim aurea & ænea vi ignis liquefacta; mensa, lichnuchi, Cherubini, aliaque vasa, quibus rabidorum militum manus pepercerat, flammâ absumpta, & sic ceremoniæ, ritus, cultusque V. T. incendio atrii, sancti & sanctissimi perierunt. Huc faciunt verba Clariss. Witsii Misc. Part. I. Diff. 6. Tunc, ait, *Deus cœlum & terram commovere cepit, quando dirutâ Hierosolyma & templo ubi solium gloriæ suæ habuerat, & terra decoris anathemate percussa, infirma & egena veteris mundi elementa jure & factò abolevit; eo introducto statu, in quo*

quo nec circumcisio nec praputium quicquam valent, sed *καὶ ἄλλοις*,
gentesq; omnes sine discrimine privilegii, spiritualis regni potiuntur;
breviter quo vetera praterierunt, & nova facta sunt omnia, vide so-
des Hebr. 12. v. 26, 27. cum commentariis Bezae & Belgarum. Hacten-
us ille, quæ sufficere poterunt. Hæc omnia cum senten-
tiæ nostræ benè convenire possint, causam non video, cur om-
nino rejicienda sit; inprimis, si quis communem tenens
sententiam, plura observabit obstacula, quam si nostram de-
fendere velit. Id quod sequenti Cap. paucis demonstrabo.

CAPVT IV.

13. Secundùm sententiam communem ignis consumet hanc
vastissimam mundi machinam, cælum terra & omnia opera,
quæ in ea sunt, igne peribunt. Sed quis percipere potest,
omnia corpora etiam fluida, aquam, aërem, cælosque atri-
feros, & corpuscula subtilissima igni posse comburi? secun-
dùm illorum sententiam, elementa dissolventur; sed quæ-
nam elementa? num quatuor illa vulgò dicta, num etiam a-
qua, num ignis ipse? num Atomi Democriti & Epicuri, aut
si quæ alia Philosophi statuerant rerum stamina aut principia?
Non autem penitus peribunt, quoad substantiam, nisi quis
dicere velit, ignem materiam annihilare posse, & non tantùm
in cineres redigere. Etsi omnia vi ignis annihilarentur, num
eodem id fiet momento? non probabile; nisi cælum Beato-
rum collapsurum statuere velimus, spatio intermedio absum-
ptione ignis inani factò. Dein, non sine causa quæritur,
quando mundus sit comburendus? num ante corporum re-
surrectionem, ante ultimum iudicium, ante assumptionem
beatorum in cælum supremum; an verò demum postea?

14. Priùs dici vix potest, nisi credere vellemus, Christum
nullos vivos in adventu suo ultimo offensurum, aut homi-
nes tunc viventes, igni combustos, revivificandos. Ordo
quoque rerum in Scriptura S. enarratus contrarium satis e-
vincit. Dicendum itaque incendium demum post futurum.
Sed ubi interea erunt pii? an in cælo Beatorum? Quomodo
ergò Petrus dicere posset, post mundi conflagrationem, se
novum

novum cœlum expectare veteri successurum & novam terram, in qua justitia habitabit? nempe postquam electi, jam in cœlum assumpti, interea ipsis Deus novum domicilium fabricabit, quod è cœlo veteri emissi inhabitabunt.

15. Præterea quando apud Esajam & Apocal. 21. v. 1. novi cœli mentio fit & novæ terræ, non dicitur, finem mundi tunc jam adesse, sed per tempus mundum adhuc duraturum, hominesque in illo permanfuros. Esajas enim cap. 65, 25. postquam creationis novorum cœlorum mentionem fecit, subjicit longam rerum seriem, quæ post in terris & inter homines futuræ erunt. Sic quoque Cap. 66. v. 15-24. multa futura recensentur, postquam Deus igne venerit ad judicandum, novumque cœlum instruendum: Postea enim demùm gentes vocandæ per Apostolos, sive illos, qui ex igni isto liberati fuerunt, qui gloriam Dei sint enuntiaturi populis Barbarissimis. Tùm ex his ipsis vocatis Sacerdotes demùm eligendi, qui coram Deo cultum verum administrent, ut nihil dicam de illis, quæ adhuc post destructionem Regni Anti-Christi, Apocal. 21. v. 1. 26. futura prædicantur; quando contra Sacra S. de ultimis & postremis mundi diebus de Resurrectione & Judicio, de Impiorum detrusione in infernum, piorumque assumptione in cœlum loquitur, ibi tùm finem ultimum figit, tùm tempore abrogato æternitatem introducit, & nullæ amplius mutationis, mentionem facit vid. Dan. c. 12. v. 2, 3. Math. 25. v. 46. Joh. 5. v. 28, 29. 1. Thess. c. 4. v. 15, 17. quæ loca de ultimo Christi Adventu agunt. Tunc peracta sunt omnia; quid enim tunc demùm mundi veteris combustio & novi productio, ubi impii in inferno, pii vero loco æterni gaudii & gloriæ erunt?

16. Quod si cui hîc, ad nescio quæ miracula confugere lubet, nostrum captum omnino superantia & naturalis Philosophiæ placitis penitus adversantia, illum quidem suo sensu abundare facile patimur: Sed nobis non videtur, in interpretanda Scriptura unquam ad talia esse recurrendum, cum verba ejus ferunt facilem & rationi consentaneam interpretationem, imò scopus eorum talem poscere videtur. Ne quis deni-

B

que

que existimet, hanc nostram interpretationem, minus ad re-
dargutionem & correctionem Impiorum utilitatis habere,
quam receptam, qua Viri graves ad terrendos *ἡμετέριους* nostro-
rum temporum efficaciter uruntur: considerandum est, Ad-
ventum illum Domini, ad particulare iudicium populi Ju-
daici, typum & prodromum fuisse terribilis illius diei, quo
Jesús idem venturus est ad iudicandum vivos & mortuos. Et
sicut ex eo, quod Deus illum Adventum aliquandiu distulit,
occasionem arripuerunt increduli, vaticinia de illo facta irri-
dendi & ludibrio habendi: ita hodie, Deo novissimum illum
iudicii diem differente, talium derisorum cathedræ, omnes
Prophetarum prædictiones de ultimo iudicio, signisque ante
futuris subsannantium indies crescunt. Sed sapiant hi il-
lorum exemplo: & contremiscant; differt Deus, non aufert
Iudicium, veniet, ut tum quoque venit, tempore, quo non
venturum putant, atque irrisores in mediis cachinnis oppri-
met, eorumque risus in perpetuos ejulatus converteret. Da Je-
su, ut ita vivamus, ut Adventum tuum non modo sine terro-
re credere & expectare possimus, sed eum toto pectore an-
helare & cum sponsa tua perpetuo clamare:

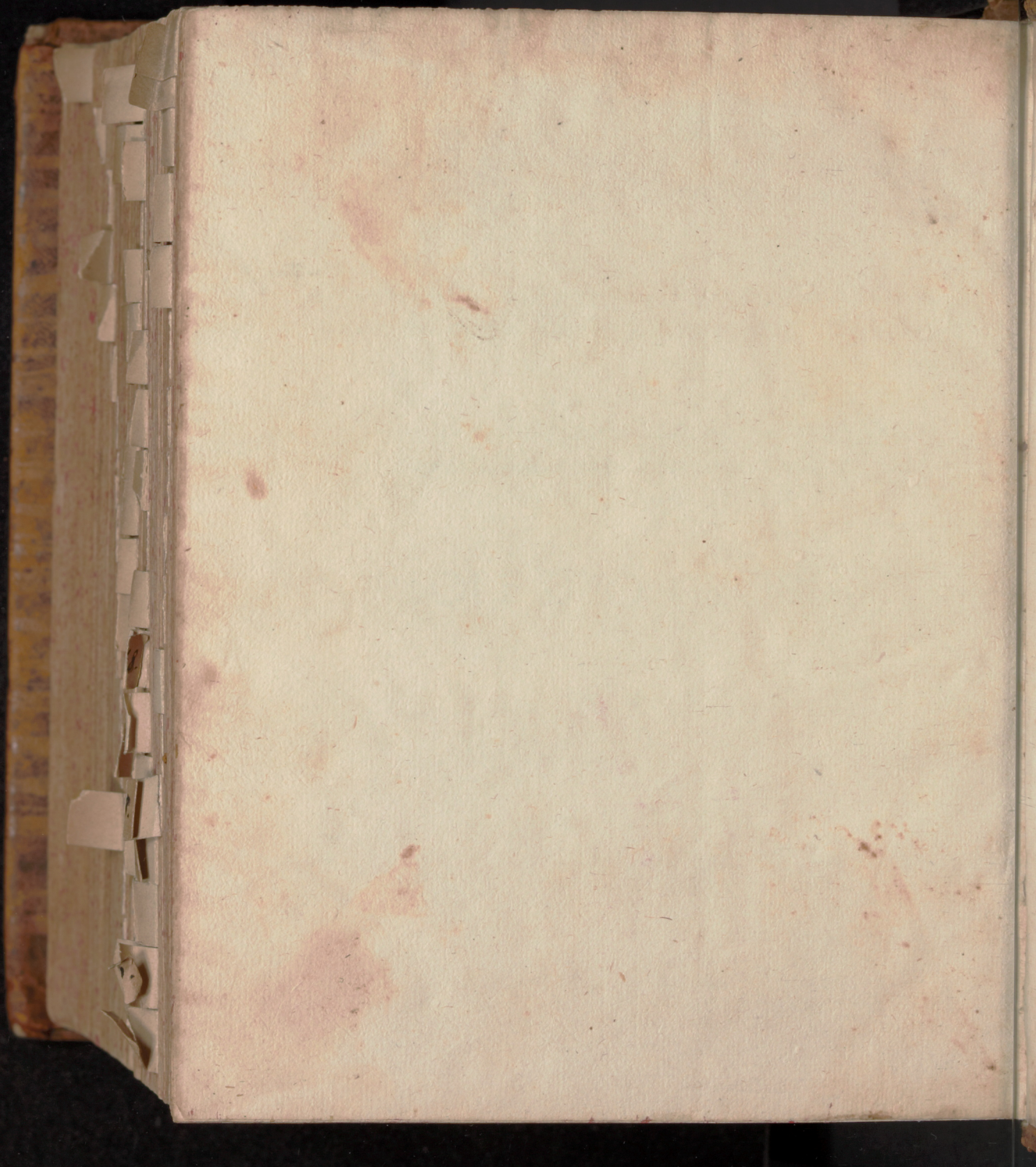
Veni DOMINE JESU:

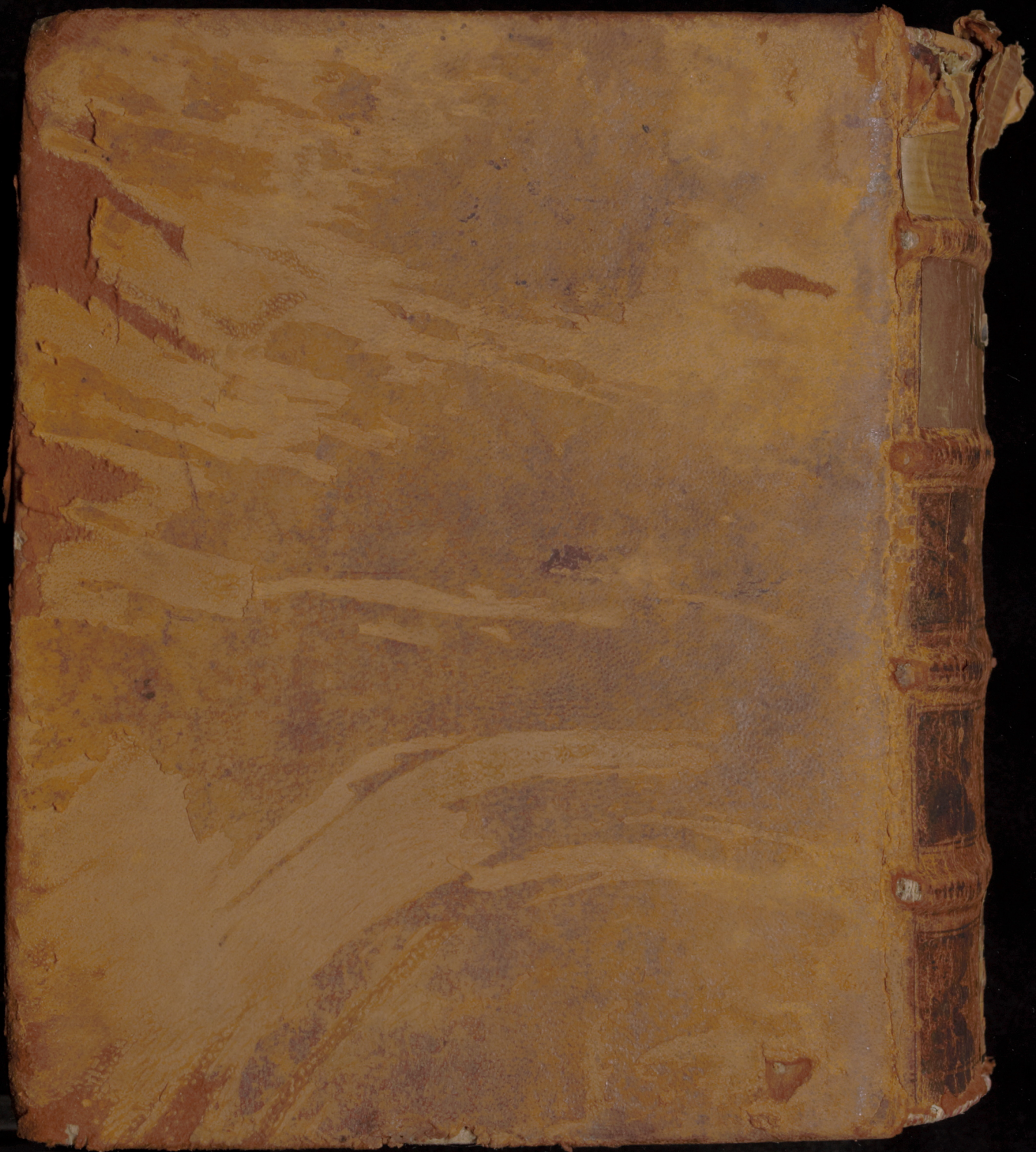
Veni citò.

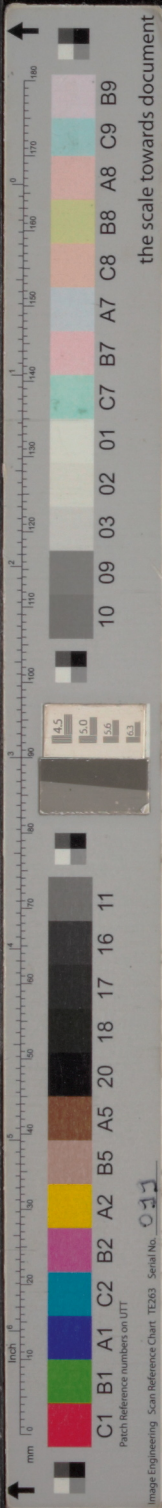
F I N I S.

SOIT DEO GEOMIA

the scale towards document

iter vindicasse, vel ex iis, quæ nos adduximus, no forsan pari ratione etiam Innocentio XII. alire historica sunt, obrepere posse, dicere possent. uctas ex iisdem sententias, quæ jam ante quadra- asperere, ab Ecclesia Romana nondum esse damna- rum Virorum scripta Romæ quoque magni æsti- e Papebrochio in Resp. ad Art. XIV. n. 4. & 56. am Pontifices in Bullis suis, quibus Indulgentias atorum remissionem sese illis concedere dicant, o aliter judicare poterit, quam vel generali sensu uiberi, vel saltem culparum veniam eâ intelligen- n, peccatum dicere, admodum impropria sit locu- ficii Doctores propemodum omnes uno ore cla- ummodo phrasin intelligendam esse. Bellarminus VII. scribit: *per Indulgentias non absolvimur nec sol- llus, i. e. nec lethalis nec venialis.* - - - *Si quando in i legatur, concedi absolutionem à culpa & pœna: in- ropterea dici, quod indulgentia conjungitur ordinarie nessione, & facit, ut qui per Sacramentum pœni- à culpa, per indulgentiam absolvatur à pœna. Pari- ontifices se per indulgentias absolvere pœnitentes à re omnia peccata, vel dimidiam aut tertiam partem untur de peccatis, quoad pœnam, non quoad culpam, i remissa esse creditur.* Ex adverso Morinus L. X. Indulgentiarum se non modo in pœnam pec- um extendere defendit, dum §. i. ita scribit: *Prope- ua, quæ de his pœnitentiarum remissionibus occurrunt, non modo pœnarum peccatis debitarum, sed etiam nissionem polliceri, & quo antiquiora sunt illa testimo-* Nondum igitur inter ipsos Pontificios conve- constat, quid Indulgentiis consequantur, cum am parte eommunis Theologorum sententia, ex atis & verborum sensus allegetur. O terque os Evangelicos, qui verbo divino unice ac im- omnimoda culparum atque pœnarum remissio- im abrumpendum est hoc filum, quod equi- utationis & temporis ratio pateretur, ulterius: ophonem itaque eidem imponimus elegantissi- mis.